

Hoe staat het met de ondertiteling van Nederlandstalige tv-programma's? SOAP! doet verslag

Sinds 2011 dient de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) 95% van de Nederlandstalige programma's te ondertitelen en voor de commerciële omroepen geldt een wettelijke verplichting van 50%. De afgelopen jaren zag SOAP! (Samenwerkingsverband Ondertitel Alle Programma's!, waar ook de NVVS aan meedoet natuurlijk) diverse ondertitelinitiatieven van lokale en regionale omroepen en van bijvoorbeeld videodienst Netflix. Ook zegde RTL, die buiten de Nederlandse regels voor commerciële omroepen valt omdat het een Luxemburgs bedrijf is, toe meer politieke programma's en Nederlandse series te ondertitelen. Maar veel overige programma's, sportuitzendingen en Nederlandstalige films blijven van ondertiteling verstoken bij de commerciële zenders, zo melden kijkers via social media. Ook blijkt de kwaliteit te wensen over te laten. Hoe staat het er nu voor?

SOAP! registreerde een en ander al na een onderzoek in 2012. Projectmedewerker Martin van de Beek: "Het rapport van SOAP! laat heel goed zien hoe de ondertiteling wordt beoordeeld door de kijkers. Voorbereidbare programma's worden gemiddeld met een 7 beoordeeld. Over de live-ondertiteling was men destijds ontevreden. Het rapport laat ook zien hoe afhankelijk de 1,6 miljoen slechthorenden en doven zijn van de beschikbaarheid van teletekstondertiteling: wanneer een programma niet is ondertiteld, zet 47% van de respondenten de televisie uit of gaat naar een andere zender!" TT888 van de NPO (Nederlandse Publieke Omroep) geeft aan de uitkomsten van het onderzoek uit 2012 op te hebben gepakt en nog meer aan de slag te zijn gegaan met het verbeteren van de live ondertiteling. Goede zaak, vindt SOAP!.

Vorbereidbaar

"Teletekst-ondertiteling wordt op verschillende manieren verzorgd", legt Jurgen Lentz van de ondertitelafdeling TT888 van de Nederlandse Publieke Omroep uit. "Veel programma's zijn van tevoren opgenomen, die krijgen we dus vooraf aangeleverd. Dan kunnen we de ondertiteling van tevoren maken. Dit zijn de 'vorbereidbare' programma's en deze kunnen we kwalitatief prima ondertitelen. Zelden krijgen we klachten over de ondertiteling van deze programma's."

Live

De meeste klachten die bij SOAP! binnenkomen, gaan over ondertiteling van live-programma's. Door deze program-

ma's met vertraging uit te zenden, ontstaat er de mogelijkheid om de ondertitels min of meer synchroon te laten lopen met het gesprokene. En dat is iets wat de kijker graag wil, zo is uit het onderzoek van SOAP! gebleken. Momenteel worden er drie live-programma's met vertraging uitgezonden, namelijk 'De Wereld Draait Door', 'Pauw&Witteman'

De drie belangrijkste resultaten en adviezen van het onderzoek:

- 1. Gelijktijdigheid** komt uit het onderzoek als één van de belangrijkste aandachtspunten naar voren. Want zonder twijfel kunnen we concluderen dat slechthorenden en doven het erg belangrijk vinden dat de ondertiteling synchroon loopt met de gesproken tekst.
- 2. Letterlijkheid**, ook ten aanzien van de letterlijkheid zijn de conclusies heel duidelijk en overtuigend. Driekwart van de mensen vindt het belangrijk dat ondertiteling letterlijk weergeeft wat er wordt gezegd. Slechts 14% is er momenteel tevreden over.
- 3. Herkomst**, respondenten geven aan dat zij het belangrijk vinden dat iedere spreker een eigen kleur krijgt. Het gebruik van kleuren wordt geprefereerd boven het gebruik van namen.

Het rapport is te downloaden via www.ondertiteling.nu, de website van SOAP!.

BROUWERS / PHOTOFESTIVAL

TT888-redacteur Madelon Walters ondertitelt live het programma Studio MAX Live met behulp van spraakherkenning van haar eigen stem vanuit een van de live-ondertitelruimten.

en 'Eén-Op-Eén'. Jurgen Lentz legt uit waarom niet alle live-programma's met vertraging uitgezonden worden: "Het liefst zou TT888 alle live programma's met vertraging willen ondertitelen. Maar daarvoor moeten extra kosten worden gemaakt om de vertraging technisch te realiseren, bovendien zijn er met deze manier van ondertitelen drie ondertitelaars nodig in plaats van één."

Agenda

Jurgen Lentz merkt dat ondertiteling steeds serieuzer genomen wordt binnen de Publieke Omroep: "Het belang van ondertiteling wordt steeds breder gedragen binnen de NPO. TT888 heeft de afgelopen jaren heel veel tijd gestoken in het uitleggen aan programmamakers wat ondertiteling nodig heeft om goed en snel te kunnen ondertitelen. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen en de samenwerking is aanzienlijk verbeterd. Daarnaast merken we dat de kijkers het ook belangrijk vinden dat programma's ondertiteld worden. Ruim 5,4 miljoen Nederlanders maken gebruik van

teletekst-ondertiteling, onder wie vier op de tien allochtonen. Ondertiteling wordt dus niet alleen gebruikt door doven en slechthorenden, maar ook door horenden, om bijvoorbeeld de Nederlandse taal te leren."

Letterlijkheid

"Bij programma's die we voorbereiden, die dus niet live zijn, proberen we zoveel mogelijk een letterlijke weergave te geven van hetgeen er gezegd wordt", legt Lentz uit. "Maar soms past het simpelweg niet op die drie regels van de teletekstondertiteling. En we kunnen ook niet te veel tekst kort in beeld zetten, want dan wordt de leesnelheid te hoog en worden de titels onleesbaar. We maken iedere keer een zorgvuldige afweging en proberen zoveel mogelijk het gesprokene letterlijk weer te geven."

Nieuwe ontwikkelingen

"Op dit moment zijn we bezig met het invoeren van een nieuwe techniek voor het maken van ondertiteling bij voorbereidbare programma's", legt Lentz uit. De standaardmethode is:

de redacteur bekijkt een stukje van een programma, typt de ondertitel of spreekt die in zodat de spraakherkenner het kan omzetten, en met één druk op de knop wordt de begintijd en de eindtijd van de ondertitel vastgelegd. Dat timen is erg bewerkelijk. Met de nieuwe methode, eCaption, gebeurt dat timen automatisch. De redacteur hoeft alleen de ondertitels te maken. eCaption herkent de teksten en kan de titels perfect timen. Onze verwachtingen zijn hooggespannen. Op deze manier kunnen we zeer waarschijnlijk nog meer programma's nog efficiënter ondertitelen. Wellicht ontstaat er dan ook de mogelijkheid om bijvoorbeeld reclames en promo's te gaan ondertitelen, een lang gekoesterde wens van veel doven en slechthorenden."

Toekomst

Sinds de wettelijke verplichting in 2008 is de aandacht van SOAP! deels verschoven van kwantiteit naar kwaliteit. We zijn blij met technologische ontwikkelingen, zoals het uitzenden met vertraging van live programma's, die er voor gaan zorgen dat de kwaliteit van ondertiteling verbetert. De komende tijd zal SOAP! zich richten op meer ondertiteling bij commerciële zenders, waaronder de nieuwe zender FOX. Ook zal SOAP! haar aandacht richten op on-demand televisie zoals Uitzending Gemist en het nieuwe Amerikaanse Netflix.

Momenteel is SOAP! samen met twee publieke omroepen en Ondertiteling TT888 betrokken bij een innovatief project waarbij het publiek gevraagd wordt om mee te werken aan de ondertiteling van de mooiste series en programma's van vroeger. Tenslotte zal SOAP! er op blijven toezien dat de kwaliteit van ondertiteling stappen vooruit blijft maken. Gebruikers van Teletekstondertiteling kunnen misstanden blijven aankaarten via de website van SOAP!: www.ondertiteling.nu.